

ACC. N:R M. 14366: 1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Livguld Svensson, Farstorp*
Härad: *V. Göinge* Berättare: ** Nelly Svensson, Farstorp (upptecknare)*
Socken: *Farstorp* Berättarens yrke: *f. d. lantbr. hustru*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1877 i Sparvarp, Farstorp*

Gudstjänst och nattvardsgång, s. 1-6.

*x sid. 6 annan
berättelse!*

LH F 107

ACC. N:R M. 14366:1.

GUDSTJÄNST OCH NATTVARDSGÅNG. LUF 107.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 107

Nelly Svensson, Farstorp:

1

Högmässogudstjänsten har så långt tillbaka jag minns brukat kallas mässa. För det mesta hölls mässan utan nattvardsgång. Tiden brukade växla mellan kl. 10 och 2. Folk var ganska kyrksamma förr i tiden.

Nästan vilken söndag som helst var kyrkan åtminstone halv av folk. Mest folk var det då som nu vid de stora högtiderna jul och påsk. Prosten Lafvesson var också en bra präst, som var aktad och avhållen av alla.

Somliga åkte till kyrkan med häst och vagn (eller släde), men de flesta brukade gå till fots. Man gick då gärna genaste vägen, d.v.s. kyrkstigen. Sådana fanns det i flera byar ännu än min ungdom. Tviggasjö hade sålunda sin kyrkstig genom skogen söder om Tofta by. Boa kyrkstig gick mot Tofta och sedan vidare mot Farstorp. Var det några stycken som gick samma stig, slog de gärna följe. Jag har hört gamla berätta, att på Tviggasjö-Toftavägen nära nere vid Farstorps by fanns ett viloställe och en vilosten, där folk förr brukade stanna till

ACC. N:R M. 14366:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och förbereda sig för ankomsten till kyrkan, ordna sina kläder, ta på de fina klutarna och så vidare.

2

Förr var man gärna svart- eller åtminstone mörkt klädd när man gick till kyrkan. Jag minns att de äldre kvinnorna vanligen brukade ha vita silkenäsdukar på huvudet, eller också svart klut. Männen var vanligen svartklädda, åtminstone när de skulle gå till nattvarden. Min mor (född i Gåstorp, Fårstorp 1838) har talat om att hon minns männen bära gammal allmogedräkt med knäkorta byxor och brokiga strumpeband. Det var under hennes yngre dagar, och sannolikt bara vid festliga tillfällen.

Jag minns mycket väl, att de äldre kvinnorna brukade ha en "urtakäst" (örtkvast) av lavendel och andra välluktande örter med sig i kyrkan.

Förr i tiden fanns det ett par krogställen i Fårstorps by. Min mor har berättat om att männen efter mässan brukade gå till Ahreskogs och suppa sig fulla och sitta där hela dagen. Hon har också berättat om att sillaskjutsar brukade hålla utanför kyrkan för att sälja sill till kyrkfolket. Självt minns jag ingenting om något sådant eller om annat oväsen i samband med mässan.

ACC. N:R M. 14366:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den gamla bänkindelningen i kyrkan var i bruk i min ungdom. Varje by hade platser både i gamla kyrkan och i nykyrkan (den år 1828-30 tillbyggda delen). I gamla kyrkan satt de förnämsta bönderna och bonddmororna. Tviggasjö hade bänk nr 7 i nykyrkan, jag brukade sitta där. Kvinnorna satt alltid till vänster om mittgången. Det var under min barndom de lade in kamin i kyrkan. Men det var ändå bra kallt

3

runt väggarna om vintern.

Min mor berättade mycket om gamle prostens Herslow i Hästveda. Han hade inte precis så gott anseende i sina socknar, och folk var närmast rädda för honom. Det sades att han söp och svor och var "hänger" efter pengar. På den tiden skulle folk betala extra för begravningar, vigslar och sådant. Herslow ville inte begära någon viss summa utan brukade säga: ni får betala efter som ni är hederliga till. Han menade då givetvis att få det mesta möjliga. Mor berättade också om att folk på den tiden skulle stå till skrift efter barnsbörd eller om de gjort något gale. Det stod också på den tiden en skamstol i "vånghuset" (vapenhuset). - Läktaren kallade man förr "skunken". "Gå på skunken" minns jag att folk ibland sade.

ACC. N:R M. 14366:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På prosten Lafvessons tid varade predikningarna så där omkring en timma. Folk sjöng bra med i psalmerna, alla hade egna psalmböcker med sig. Vanligen brukade alla stanna kvar under läsandet av kungörelserna. Lafvesson läste kungörelserna tydligt och bra, men jag har också hört präster slarva igenom dem fort och otydligt så man knappt kunde uppfatta dem. Kollekt vid altaret förkom ibland vid de större högtiderna.

4

När det lyst tredje gången för ett par som skulle gifta sig, sade man att det lyst ut för dem eller också mera skämtsamt: nu trillade de ner för predikstolen.

En och annan gång var det nattvardsgång i samband med mässan. Till nattvardsgången skulle man alltid teckna sig i förväg. Nattvardsgången brukade alltid hållas i samband med först mässa och föregicks av ett grundligt skriftermål, kommunionförhör, som brukade börja kl. 8.30 om morgonen. Vid nattvardsgången var alltid folk måna om att vara särskilt fint och högtidligt klädda. De flesta hade också den uppfattningen att man måste vara värdig vid begäendet av nattvarden. Åtminstone den dagen försökte man leva hyggligt och ordentligt.

ACC. N:R M. 14366:5.

De förnämsta i socknen brukade först gå fram till nattvarden. De yngre och de ringare väntade till senare omgångar. Åtminstone männen brukade ta av sig ytterkläderna.

Jag minns ett litet intermesso från den tid då pastor Alf var vice pastor under Lafvessons sjukdom, det var väl på 1890-talet. Pastorn gick nere mellan bänkarna och höll kommuniionsförhör. Det var då två unga kvinnor - storbondedöttrar, den ena lärarinna - som började fnittra och skratta i smyg. Men pastorn fick syn på det och skyndade fram och höll ett riktigt strafftal till dem. Det tyckte jag var modigt och bra gjort.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

ACC. N:R M. 14366:6.

Nelly Svensson, Sparrarp:

Nattvardsgudstjänsten hölls alltid tidigt på förmiddagen. Det var något särskilt högtidligt med den. Det ansågs att man borde fira nattvarden fastande. Man åt alltså inte gärna något nämnvärt på morgonen innan man gav sig iväg. Från Sparrarp körde vi vanligen med häst till kyrkan, för det var ju mer än halvmilen dit.

Vid nattvardsgudstjänsten var både män och kvinnor alltid svartklädda. De äldre kvinnorna hade i min barndom vitt förkläde. Altarförkläde kallades det. Kluten användes inte på min tid.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6